

A literatura do 1º terzo do século XIX : literatura política anti-francesa e anti-absolutista.

No período de 1808 a 1836 vaise desenvolver en Galicia unha literatura cun marcado carácter utilitario: trátase de comentarios sobre a actualidade política, textos que animan á xente a loitar contra o invasor francés, denuncias contra a Inquisición, etc. Redáctanse en galego para chegar á maior cantidade de xente posible e para resultar verosímiles polos personaxes labregos e populares que os protagonizan. Pretenden imitar con fidelidade a fala popular e por iso están inzados de vulgarismos, dialectalismos e tamén castelanismos. Entre estes textos podemos sinalar os seguintes:

- *Proezas de Galicia* de Fernández de Neira. En forma de diálogo entre Chinto e Mingote un oficial narra as súas peripecias bélicas na guerra da Independencia e os abusos cometidos polos invasores.

Chinto. ¡Dame meu querido Mingote, dame ese abrazo para min tan deseado nestos cinco meses que fai que nonos bimos!

Mingote. ¿Como che podrei negar amado compadre ese abrazo, si pensei que entoda à miña vida para min abia consolo hasta que te non vise?

Ch. ¿E cómo che foi por acá con esos diablos de esos Gabachos?

Ming. Ome nonme fales deso, porque se me encrechan os pelos da cabeza solo en pensar nas cousas que fixseron. As de saber que carta feira da primeira semana de Frebeiro chegaronche á este lugar vinte e catro ¿qué eu inda dudo aora si eran omes? porque che trahian na cabeza por sombreiros ún-as da quelas que son coma as bacias da feitar que teñen os barbeiros das Vilas de laton, è logo ninche sey si era cola de besta, ou rabo de boy ò que trahian colgando nelas, porque así como chos bin escapeiche para o monte, aunque despóis bolbin.

Ch. Pero....

Ming. Agarda un pouco que che bou á decer o que fixseron. Dempois que rexistraron todo, colleronche as galiñas que puideron, repelaronchas, derreteronche nún-a caldeira canta graxsa è pingo encontraron, è meteronchas ali, desorte que se pasaron è coceron seique mais cá manteiga,(...)

- *Un labrador que foi sárqueno aos soldados do novo alistamento*, é un texto anónimo propagandístico, onde un labrego chama ao combate contra o invasor en nome da Patria, Relixión e Rei.
- *Os rogos de un gallego establecido en Londres*, do crego liberal Manuel Pardo de Andrade son unha durísima crítica contra a Inquisición, obra condenada pola igrexa.

Pois asi baixo pretesto
de piedade e religion
o uificio dos tostadores
santo uificio se chamóu.

A mascara e pois o santo;
o uificio e facer carbon
dos homes, que son imaxe
do grande Dios que os criou.

Chamouse santo, decindo
que era santo, e que era bo,
purgar a igrésia có fogo
da pravedade e do error.

Mais como Dios reservase
facer á separacion
no outro mundo, e non en este,
toda a cristianda tembrou.

- Diálogos e tertulias, frecuentemente anónimos, publicados aproveitando as escasas épocas en que estaba en vigor a liberdade de prensa. Postos en boca de labregos, estaban a favor do bando liberal e cabe consideralos textos propagandísticos ou xornalísticos en función da súa temática, estilo e forma de difusión. Destacan: *A tertulia de Picaños*, *A tertulia na Alameda de Santiago*...